

Huvudman

Sollefteå kommun

Beslut

Datum 2025-02-26

Dnr 2024:5806

Sida 1 (17)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Junsele skola i Sollefteå kommun

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Sollefteå kommun att **senast 15 september 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande de områden som anges i punkterna 1–9. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Sollefteå kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Sollefteå kommun ska vidta följande åtgärder

Beslut om anpassad studiegång

1. Se till att beslut om anpassad studiegång innehåller uppgifter om vilka avvikelser som görs från den timplan och de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen. Inkom med skolans tre senaste beslut om anpassad studiegång (3 kap. 9 och 12 §§ samt 29 kap. 10 § skollagen samt 32 § förvaltningslagen [2017:900]).

Mottagande och undervisning av nyanlända elever

2. Rektorn ska se till att det inom två månader från mottagandet av en nyanländ elev görs en bedömning av elevens kunskaper om inte en sådan bedömning är uppenbart onödig. Detta avser nyanlända elever som mottagits vid verksamheten efter Skolinspektionens besök i november 2024 och där Junsele skola är elevens första skolplacering i landet. Av huvudmannens redovisning ska framgå för hur många elever en sådan bedömning genomförts och när dessa elever mottogs vid skolan. Om rektorn ansett att en bedömning varit uppenbart onödig ska en redogörelse för

orsakerna till denna bedömning ges in till Skolinspektionen i samband med redovisningen. (3 kap. 12 c och d §§ skollagen, samt Skolverks föreskrifter om bedömning av nyanlända elevers kunskaper (SKOLF 2016:10))

3. Se till att det upprättas individuella studieplaner för nyanlända elever som mottagits på högstadiet. Av studieplanerna ska framgå hur eleven ska uppnå behörighet till gymnasieskolans nationella program samt uppgifter om utbildningens huvudsakliga innehåll och planerade stödåtgärder. Huvudmannen ska inkomma med samtliga upprättade och aktuella individuella studieplaner. (3 kap. 12 g § skollagen)
4. Se till att anordna studiehandledning på modersmålet för elever som är nyanlända och har mottagits på högstadiet om det inte är uppenbart obehövligt. Av huvudmannens redovisning ska framgå hur många elever som bedömts ha behov av studiehandledning samt hur behovet tillgodoses. (3 kap. 12 i § skollagen)

Utreda ordningsstörande beteende

5. Se till att rektorn skapar rutiner för genomförande av utredning om en elev vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse. Rutinerna ska omfatta utformande av åtgärder som ska genomföras för att få eleven att ändra sitt beteende. Rutinerna ska även behandla dokumentation och hur samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Rektorn ska dokumentera hur många sådana utredningar som startats under perioden **den 26 februari till den 8 september 2025**. Denna dokumentation och de skriftliga rutinerna ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. 9–10 §§ skollagen)
6. Rektorn ska se till att de åtgärder som utarbetats vid en utredning enligt 5 kap. 9 § skollagen genomförs, i syfte att få eleven att ändra sitt beteende. (5 kap. 10 § skollagen)

Planen mot kränkande behandling

7. Se till att det av planen mot kränkande behandling framgår en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts. (6 kap. 8 § skollagen)

Fjärrundervisning

8. Se till att fatta beslut om att använda fjärrundervisning och därefter anmäla beslutet till Skolinspektionen. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med det beslut som fattats om att använda fjärrundervisning. Huvudmannen ska även anmäla beslutet till Skolinspektionen på den blankett som finns på Statens skolinspektions webbplats, www.skolinspektionen.se. (21 kap. 9 § skollagen, 5 a kap. 5–6 §§ skolförordningen [2011:185] och Skolinspektionens föreskrifter [SKOLFS 2020:227] om anmälan att bedriva fjärrundervisning)
9. Se till att det är en legitimerad och behörig lärare som ansvarar för fjärrundervisning i moderna språk (spanska) inom ramen för språkval. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder inkomma med uppgift om vilken lärare som ansvarar och bedriver undervisning samt underlag som styrker lärarens legitimation och behörighet. (21 kap. 2 §, 21 kap. 11 § och 2 kap. 13 § skollagen).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:5806) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2024 inlett en tillsyn av Junsele skola i Sollefteå kommun. Skolan omfattar förskoleklass och årskurserna 1–9. Tillsynen har fokuserats på verksamheten i årskurserna 6–9.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Junsele skola följer gällande bestämmelser om extra anpassningar och särskilt stöd, mottagande av nyanlända elever, undervisning samt arbete med trygghet, studiero och åtgärder för att motverka kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan 5 och den 19 november 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats,

bland annat inkommen dokumentation från skolenheten och huvudmannen. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror enligt elevförteckning (aktbilaga 17).

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Extra anpassningar

Lärare, biträdande rektorn och rektorn uppger att lärare ger elever extra anpassningar om elever riskerar att inte uppfylla betygskriterier som minst ska uppfyllas. Exempel på extra anpassningar är annat material, skärmar och inläsningstjänster.

Skolans arbete med att uppmärksamma elevers behov av särskilt stöd

Lärare uppger att om en elev befaras inte uppfylla betygskriterierna i deras ämne ska läraren anmäla detta muntligen till elevens mentor. Mentorn har delegerats ansvaret att se till att en utredning om särskilt stöd inleds.

Biträdande rektorn och rektorn uppger att de informeras när en utredning påbörjats av ansvarig mentor. Det har under hösten 2024 gjorts justeringar i skolans rutin på så sätt att det numera är rektorn eller biträdande rektorn som ser till att en utredning om särskilt stöd påbörjas. En sådan utredning initieras efter att ämnesläraren eller mentorn anmält att en elev befaras att nå betygskriterierna som minst ska uppnås i något ämne. Detta sker

antingen muntligen i ett informellt sammanhang eller i regelbundna elevhälsomötena.

Vid elevhälsomötena deltar kompetenserna i elevhälsan som enligt uppgift från verksamhetens personal består i kurator och skolsköterska under höstterminen 2024.

Skolinspektionen har tagit del av ett dokument om vilka elever som anmälts vara i behov av särskilt stöd, om en utredning av särskilt stöd startats, om utredningen avslutats samt om beslut om att utarbeta eller inte utarbeta åtgärdsprogram fattats. Av underlaget framgår att det finns 17 pågående utredningar om särskilt stöd i årskurs 6–9. Skolinspektionen har tagit del av ett antal utredningar om särskilt stöd samt åtgärdsprogram.

Anpassad studiegång

Skolinspektionen har tagit del av tre beslut om anpassad studiegång¹. Två av besluten² saknar uppgifter om vilka avvikelser som har gjorts från timplanen samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen.

Rättslig reglering

Om det inom ramen för undervisningen, genom användningen av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övriga skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 5 § skollagen).

Om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges

¹ Elev 3, 7 och 22.

² Elev 7 och 22.

sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn och om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § kan rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får beslut om avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen fattas (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen (3 kap. 12 § skollagen).

Beslutet om anpassad studiegång ska föregås av noggranna överväganden, eftersom det kan innebära att eleven lämnar grundskolan utan fullständig utbildning. Elev och vårdnadshavare måste därför få information om vad ett beslut om anpassad studiegång kan innebära för elevens möjligheter att studera vidare och deras synpunkter ska inhämtas och beaktas i bedömningen (prop. 2009/10:165, s. 293).

I ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän, är vissa bestämmelser enligt förvaltningslagen tillämpliga (29 kap. 10 § skollagen). Detta gäller bland annat dokumentation, motivering av beslut samt underrättelse om innehållet i beslut och hur ett överklagande går till (31–33 §§ förvaltningslagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller att elever ges extra anpassningar, anmälningar om särskilt stöd samt att starta utredningar om särskilt stöd och att samråd med elevhälsan sker vid utredning om särskilt stöd.

Skolinspektionen bedömer dock att det finns brister i skolans beslut om anpassad studiegång. Skolinspektionen har tagit del av tre beslut om anpassad studiegång. I två av besluten saknas uppgifter om vilka avvikelser från timplanen eller de ämnen och de mål som annars gäller för utbildningen som beslutet innebär, vilket är en brist.

Skolans arbete med nyanlända elever

Kartläggning av nyanlända elevers kunskaper

Huvudmannen har uppgett det går sex nyanlända elever³ i högstadiet. För dessa sex elever har huvudmannen gett in fyra kartläggningar, vilket avser kartläggning steg 1 enligt Skolverkets föreskrifter om kartläggning av nyanlända elevers kunskaper. Av de sex eleverna har det för en elev⁴ genomförts kartläggning steg 2 (litteracitet). Ingen kartläggning har påbörjats för elev 19.

Huvudmannen har angett att orsaken till att kartläggning steg 2 inte har genomförts är att Junsele skola under en längre tid har haft vikarierande rektorer. Under denna period har skolans personal fokuserat på att säkerställa att undervisningen fungerar, vilket har fått till följd att kartläggningar inte har prioriterats och blivit förbisedda. Liknande anledning framkommer till varför kartläggning steg 1 inte genomförts för elev 19.

Individuella studieplaner

Skolinspektionen har vid två tillfällen begärt in de sex nyanlända elevernas individuella studieplaner. Huvudmannen har på Skolinspektionens begäran först översänt handlingar benämnda Elevkort som i huvudsak innehåller kontaktuppgifter, klassplacering och ämnesval. På frågan från Skolinspektionen om elevkorten är att jämföra med individuella studieplaner uppger huvudmannen att så inte är fallet. Huvudmannen gav därefter in handlingar benämnda Studieplaner. I de handlingarna framgår i huvudsak vilken årskurs eleven går i, vilka ämnen eleven läser och planerad tid i respektive ämne.

Studiehandledning på modersmål

Av information från huvudmannen har det framkommit att ingen av de nyanlända eleverna på högstadiet ges studiehandledning på sitt modersmål. Huvudmannen har anfört att mentorerna i samband med skolstarten har varit upptagna med att genomföra pedagogiska kartläggningar av eleverna samt att samla in underlag inför den pågående tillsynen. Detta har resulterat i att ansökningar om studiehandledning för eleverna ännu inte

³ Elev 12, 17, 18, 19, 20 och 21.

⁴ Elev 21.

har lämnats in. Lärare uppger att några eleverna kan ha studiehandledning men de är osäkra, det kan också handla om modersmålsundervisning. Rektorn uppger att eleverna inte har studiehandledning men får modersmålsundervisning. Eleverna får viss hjälp med svenska som andraspråk och engelska av modersmålsläraren. Det är en elev som är relativt bra på svenska då eleven läst språket innan hen flyttade hit. Den eleven kanske inte är i behov av studiehandledning.

Av betygskatalogen från vårterminen 2024 framgår att två av eleverna⁵ har haft betyget F i åtminstone ett betyg. Två elever⁶ har inte haft betyget F i något ämne.

Rättslig reglering

Med nyanländ avses i denna lag den som 1. har varit bosatt utomlands, 2. nu är bosatt i landet, och 3. har påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år. En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet. Som bosatt utomlands anses den som inte anses bosatt i landet enligt 29 kap. 2 § (3 kap. 12 a § skollagen).

En nyanländ elevs kunskaper ska bedömas om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Om det behövs ska en sådan bedömning göras även för en elev som 1. har varit bosatt utomlands och som har påbörjat sin utbildning här senast vid höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år, eller 2. efter skolgång i Sverige har varit bosatt utomlands och därefter har återvänt till Sverige för att återuppta sin utbildning här. Rektorn ansvarar för att bedömningar görs (3 kap. 12 c § skollagen).

En bedömning enligt 12 c § ska göras skyndsamt. För en nyanländ elev och för en elev som avses i 12 c § andra stycket 2 ska bedömningen göras i sådan tid att beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp kan fattas enligt 12 e §. För en elev som avses i 12 c § andra stycket 1 ska bedömningen göras senast inom två månader från det att eleven har tagits emot inom skolväsendet i någon av de skolformer som anges i 12 b §. Resultatet av en bedömning enligt 12 c § ska beaktas vid beslut enligt 12 e och h §§, upprättande av individuell studieplan enligt 12 g § och bedömning av behov av studiehandledning på modersmålet enligt 12 i § samt vid övrig planering av undervisningen och vid fördelning av undervisningstiden (3 kap. 12 d § skollagen).

När en elevs kunskaper bedöms enligt 3 kap. 12 c § skollagen ska Skolverkets kartläggningmaterial för bedömning av nyanlända elevers kunskaper steg 1 och 2 (diarienummer 2016:428) användas som underlag

⁵ Elev 13 och 17.

⁶ Elev 19 och 20.

för bedömningen. I vilken omfattning kartläggningsmaterialet steg 1 och steg 2 ska användas bestäms utifrån den enskilda elevens förutsättningar och behov (SKOLFS 2016:10).

För en nyanländ elev som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan eller specialskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 12 c §, ska en individuell studieplan upprättas senast inom två månader från mottagandet. Studieplanen ska vara långsiktig och beskriva hur eleven ska uppnå behörighet till gymnasieskolans nationella program utifrån elevens mål. Den ska innehålla uppgifter om utbildningens huvudsakliga innehåll och planerade stödåtgärder. Studieplanen ska revideras löpande utifrån de bedömningar som görs av elevens ämneskunskaper (3 kap. 12 g § skollagen).

En nyanländ elev, som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan, anpassade grundskolan eller specialskolan och vars kunskaper har bedömts enligt 12 c §, ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövligt. Studiehandledningen ska syfta till att ge eleven förutsättningar att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Studiehandledningen får ges på elevens starkaste skolspråk, om det är ett annat än modersmålet (3 kap. 12 i § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans mottagande av nyanlända elever. Av utredningen framgår att skolan mottagit sex nyanlända elever. För några av dessa elever har en kartläggning av elevernas kunskaper delvis genomförts, men endast för en elev har kartläggningen slutförts. Att en kartläggning av nyanlända elevers kunskaper inte skyndsamt genomförts är en brist. Det framkommer att orsaken är att kartläggningar inte har prioriterats då personal har behövt fokusera på andra arbetsuppgifter. Det har inte framkommit att kartläggningar har varit uppenbart obehövlige. Att kartläggningar inte har genomförts är således en brist.

Skolinspektionen konstaterar vidare de individuella studieplaner som har upprättats för nyanlända elever på högstadiet inte uppfyller författningarnas krav. Detta eftersom det i studieplanerna saknas en beskrivning av hur eleven ska uppnå behörighet till de nationella programmen i gymnasieskolan och planerade stödåtgärder för eleven.

Skolinspektionen bedömer vidare att det är en brist att de nyanlända eleverna på högstadiet inte ges studiehandledning på sina modersmål. Även om lärare uppgett att de tror att studiehandledning förekommer, har rektorn därefter klargjort att ingen elev får studiehandledning men däremot modersmålsundervisning. Huvudmannen har även anfört att

mentorerna i samband med skolstarten har varit upptagna med andra arbetsuppgifter varför några ansökningar om studiehandledning ännu inte har lämnats in. Skolinspektionen vill i denna del klargöra att nyanlända elever som mottagits på högstadiet har en förstärkt rätt till studiehandledning på modersmålet. En sådan elev *ska* få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart att det inte behövs. Att några av dessa elever har betyget F i ämnen talar också för att eleverna kan vara i behov av studiehandledning.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Tryggheten på skolan och förebyggande insatser för att skapa trygghet

Eleverna har i intervjuer berättat att de känner sig trygga på skolan. Lärare och rektorer har berättat att de i början av läsåret haft en trygghetsvandring där elever i varje årskurs fått markera ut ställen där de känt mindre trygga, vilket sedan mötts upp med fler vuxna. Under elevernas raster är skolans personal med som rastvärdar. Verksamheten har även ett trygghetsteam som har till uppgift att arbeta med trygghetsärenden. Teamet följer upp händelser och situationer vid verksamheten och analyserar, fördelar och planerar ärenden som rör åtgärdande trygghetsfrågor. Eleverna får under läsåret besvara frågor som rör trygghet i verksamhetens egen enkät, vilket har tagits upp i verksamhetens systematiska kvalitetsarbete och analyserats.

Studieron på skolan och förebyggande insatser för att skapa studiero

Elever i högstadiet har berättat att det sällan är studiero på lektionerna. I årskurs 6 har eleverna berättat att det varierar mellan ämnen och att ämnet språkval spanska har dålig studieron.

Lärare och rektorer har berättat att studieron skiljer sig mycket beroende på årskurs. Studieron är dålig i årskurs 7 och 8, men särskilt i årskurs 8. Även i ämnet språkval spanska har studieron varit dålig under läsåret.

Av Skolinspektionens lektionsobservationer i årskurs 7 och 8 framgår i huvudsak följande. Lärarna fick flera gånger avbryta lektionerna för att hantera situationer som högljudda diskussioner, elever som störde sina kamrater och i vissa fall kastade föremål eller vandrade omkring i klassrummet. Ytterligare störande beteenden noterades, såsom att en elev flera gånger stampade i golvet så att det skakade i klassrummet och att en annan elev orsakade ett högt ljud genom att stampa på en uppblåst tetraförpackning. Lärarnas försök att skapa ordning och dämpa ljudnivån hade begränsad effekt. Elever fortsatte att störa undervisningen genom att ignorera lärarnas tillsägelser. Vid fjärrundervisning i ämnet språkval spanska var det svårt för läraren på distans att kommunicera med eleverna i klassrummet. Handledaren som skulle stötta eleverna i klassrummet

lyckades inte upprätthålla studieron, och i vissa fall ökade störningarna när handledaren lämnade klassrummet temporärt.

I intervjuer framkommer exempel på åtgärder som vidtas för att öka studieron. Rektorn uppger att verksamheten har etablerat rutiner för inlämning av mobiltelefoner. Eleverna har fasta arbetsplatser i klassrummen för att skapa struktur och trygghet och pedagogerna arbetar med en gemensam lektionsstruktur för att främja en trygg lärmiljö. Skolan har implementerat arbetssätt enligt EHM-modellen vilket innebär att lärare och elevhälsan träffas och diskuterar frågor som rör elevhälsoarbetet. Kompetenshögjande insatser, inklusive inläsning av litteratur och implementering av rutiner inom elevhälsoarbetet, är pågående.

Lärarna uppger att verksamheten har arbetat med att skapa tydlighet i klassrummen genom användning av bildstöd och en samsyn kring lektionsstrukturen såsom inlämning av mobiltelefoner under lektionstid och fasta platser i klassrummet. Lärarna har diskuterat dessa frågor i arbetslaget och gemensamt utformat rutiner för att säkerställa en enhetlig struktur i undervisningen.

Ordningsregler

Eleverna uppger att de känner till verksamhetens ordningsregler. Lärare och rektorer uppger att frågan om ordningsregler vanligtvis tas upp i klassråd och elevråd. Under vårterminen 2024 har inte ordningsreglerna följts upp under medverkan av eleverna. Det gjordes dock under höstterminen 2024 där de gick igenom och diskuterades fram i elevrådet. Det är rektorn som beslutat om de aktuella ordningsreglerna vid verksamheten.

Mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning

Av verksamhetens ordningsregler framgår att mobiltelefoner inte får användas i undervisningen, vilket även bekräftas i Skolinspektionens intervjuer med elever och personal.

Skolinspektionen har även fått in verksamhetens skriftliga rutiner för hantering av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Av rutinerna framgår att elever i årskurs 6 lämnar in mobiltelefon och elektronisk utrustning i en för ändamålet avsedd låda, vilket förvaras i personalrummet. Läraren som har sista lektionen för dagen tar med lådan till klassrummet vid skoldagens slut och återlämnar föremålen till eleverna. För årskurs 7–9 lämnar eleverna in vid varje lektionsstart sin mobiltelefon och elektronisk utrustning i en avsedd låda i klassrummet. Föremålen återlämnas efter lektionens slut.

Utreda upprepat ordningsstörande beteende

Av intervjuer med personal och rektorn framkommer att det finns flera i elever⁷ i årskurs 8 som under läsåret 2024/25 upprepat stört ordningen i klassrummet eller uppträtt olämpligt. På frågan om orsaken till det ordningsstörande beteendet utretts har personalen svarat att det inte finns något struktur för anmälan eller utredning. I stället har verksamheten skapat ett händelsedokument där de ansvariga lärarna skriver ned händelser som inträffat under lektionstid och vilka elever som de avser. Detta har även lett till att två elever⁸ blivit avstängda en kortare period.

Rektorn har vidare anfört att det saknats en rutin gällande utredning om ordningsstörande beteende och i den delen har verksamheten brustit i hur detta utreds. Vissa av skolans personal har inte förstått frågan från Skolinspektionen om det pågår någon utredning om ordningsstörande beteende. I stället har de uppgett att de diskuterat eleverna och vad som kan ha orsakat beteendet och i övrigt hänvisat till händelsedokumentet.

Plan mot kränkande behandling

Huvudmannen har i samband med tillsynen inkommit med skolans plan mot kränkande behandling för läsåret 2024/25, daterad 11 november 2024, i vilket det framgår i huvudsak följande.

Insatser som verksamheten ska vidta under läsåret är bland annat arbete med tillsyn på raster och regelbundna samtal som undersöker det sociala klimatet i alla åldersgrupper. Planen ska revideras genom klass- och elevrådet i maj 2025. En utvärdering sker även via enkätundersökning och resultatet ska analyseras tillsammans med eleverna.

I planen saknas en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder genomförts.

Anmälningsskyldigheten avseende uppgifter om kränkande behandling

Skolinspektionen har i samband med tillsynen efterfrågat hur många elever som under de senaste tolv månaderna har upplevt sig utsatta för kränkande behandling. Huvudmannen har uppgett att det inkommit tio anmälningar om kränkande behandling.

Elever har berättat att personalen säger till om de uppmärksammar eller ser att någon blir utsatt för mobbing, nedsättande verbala omdömen eller knuffar. Personalen tar även kontakt med vårdnadshavarna.

Lärare har berättat att kränkningar förekommit under läsåret. Detta då det är vanligt att eleverna använder kränkande språkbruk. Även slagsmål har

⁷ Elev 5, 6, 7, 9 och 22.

⁸ Elev 6 och 22.

förekommit. Rutinen för anmälan om kränkande behandling under föregående läsår var otydlig och ska revideras.

Biträdande rektorn uppger att när en elev upplevs blivit kränkt är det lärarna och mentorer som ansvarar för att utreda händelsen. Utredningen sker främst via samtal med elever och vårdnadshavare. Därefter följer skolans trygghetsteam upp ärendet samt vid behov sätter in åtgärder. Händelsen anmäls även av ansvarig personal till biträdande rektor och rektorn, vilket sker muntligen.

Rättslig reglering

Alla elever tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero (5 kap. 3 § skollagen).

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler (5 kap. 5 § skollagen).

Mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning används endast i undervisningen enligt lärares instruktioner, eller om de utgör extra anpassningar alternativt särskilt stöd, eller om det annars finns särskilda skäl (5 kap. 4 a § skollagen).

Det finns skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning som beslutats av rektorn (5 kap. 4 e § skollagen).

Rektorn ska se till att saken utreds om en elev i grundskolan vid upprepade tillfällen stört ordningen eller uppträtt olämpligt eller om eleven gjort sig skyldig till en allvarigare förseelse. Samråd ska ske med elevens vårdnadshavare. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. Med utgångspunkt i vad som har framkommit vid utredningen ska rektorn se till att åtgärder genomförs för att få eleven att ändra sitt beteende (5 kap. 9–10 §§ skollagen).

Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 7 § skollagen).

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande

behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan (6 kap. 8 § skollagen).

Enligt är personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden (6 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Tryggheten och studieron på skolan och förebyggande insatser för att skapa trygghet och studiero

Skolinspektionen bedömer att det utifrån utredningen inte framkommit annat än att verksamheten uppfyller författningars krav när det gäller de förebyggande insatser som vidtagits under läsåret för att skapa trygghet. Detta då elever berättat att de känner sig trygga på skolan och skolans personal har redogjort vilka åtgärder som vidtagits och skälen därtill i syfte att skapa trygghet vid verksamheten.

När det gäller studieron på skolan har framkommit från såväl elever som personal och i observationer att det finns brister i studieron. Det framkommer dock att skolan uppmärksammat att studieron är och har varit dålig. I flera delar har verksamheten satt in åtgärder, bland annat mobilförbud, bestämda sittplatser, justerade ordningsregler och förändring av lektionsstrukturer. Skolinspektionen konstaterar att det finns ett pågående arbete med att skapa studiero. Skolinspektionen bedömer därför att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Skolinspektionen vill dock erinra huvudmannen om det övergripande ansvaret för verksamheten och att tillse att rektor har de resurser som krävs för att studiero ska kunna tillförsäkras alla elever.

Ordningsregler

Genom utredningen i denna del bedömer Skolinspektionen att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller ordningsregler.

Skriftliga rutiner för hantering av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning

Utifrån utredningen är det visat att verksamheten tagit fram skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och det är rektorn som beslutat om rutinen. Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav i denna del.

Anmälningsskyldigheten avseende uppgifter om kränkande behandling

Genom utredningen i denna del bedömer Skolinspektionen att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller att anmäla uppgifter om kränkande behandling.

Ordningsstörande beteende

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att ordningsstörande beteenden hos elever inte utreds. Genom de uppgifter som lämnas av skolans personal och rektor framkommer att det finns elever i årskurs 8 som vid upprepade tillfällen stört ordningen i klassrummet. För dessa elever har det således funnits en skyldighet för rektorn att utreda orsaken till elevernas ordningsstörande beteende.

Det har enligt rektorn och skolans personal saknats rutiner för att genomföra sådana utredningar. De handlingar som getts in till Skolinspektionen i form av händelsedokument uppfyller inte skollagen krav på vad en utredning ska innefatta. Att enbart diskutera eleverna muntligen är inte heller att likställa med en utredning om ordningsstörande beteende. En utredning om ordningsstörande beteende ska resultera i åtgärder som behövs för att eleven ska komma till rätta med det ordningsstörande beteendet och vilka insatser som ska sättas in.

Planen mot kränkande behandling

Utifrån den ingivna planen för verksamheten avseende läsåret 2024/25 kan Skolinspektionen konstatera att det saknas en redogörelse för hur föregående års (läsåret 2023/2024) åtgärder genomförts, detta är en brist.

Fjärrundervisning

Omständigheter som ligger till grund för beslutet

Huvudmannen har uppgett att verksamheten bedriver fjärrundervisning i ämnet språkval, spanska, för årskurs 6–9. Skälet till detta är att huvudmannen trots annonseringar inte hittat någon behörig och legitimerad lärare i ämnet.

Någon anmälan har inte inkommit från huvudmannen till Skolinspektionen avseende huvudmannens beslut om att använda fjärrundervisning på skolan i aktuella årskurser och ämne.

Av uppgifter från rektorn framgår att fjärrundervisning utförs av en lärare som är anställd via huvudmannen. Läraren saknar dock lärarlegitimation och är inte behörig att undervisa i ämnet.

Rättslig reglering

Fjärrundervisning får i grundskolan endast användas under de förutsättningar och med de begränsningar som följer av 21 kap. skollagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till kapitlet (21 kap. 2 § skollagen).

Fjärrundervisning får bara användas om det för viss undervisning inte finns någon lärare inom huvudmannens skolenhet som uppfyller kraven på legitimation och behörighet enligt 2 kap. 13 § skollagen och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan eller elevunderlaget för en viss skolenhet är så begränsat att ordinarie undervisning inom skolenheten leder till betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter för huvudmannen (21 kap. 3 § skollagen).

En huvudman som avser att använda fjärrundervisning i ett visst ämne ska fatta ett beslut om det. Huvudmannen får besluta om att använda fjärrundervisning för högst ett läsår åt gången (21 kap. 9 § skollagen).

I 21 kap. 11 § skollagen anges de krav som ställs på fjärrlärare. Bestämmelsen innebär att den som uppfyller kraven i 2 kap. 13 § eller i 2 kap. 16–17 §§ skollagen får bedriva fjärrundervisning. Undantagen i 2 kap. 18 § är inte tillämpliga.

Vid fjärrundervisning ska det finnas en handledare. I grundskolan ska handledaren finnas närvarande där eleverna befinner sig. Handledaren ska vara en för detta ändamål lämplig person (21 kap. 13 § skollagen).

Huvudmannen ska dokumentera ett beslut om att använda fjärrundervisning och anmäla beslutet till statens skolinspektion (5 a kap. 5 och 6 §§ skolförordningen och Statens skolinspektions föreskrifter [SKOLFS 2020:227] om anmälan att bedriva fjärrundervisning).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det sätt som fjärrundervisningen i ämnet språkval spanska bedrivs vid Junsele skola inte sker i enlighet med författningarnas krav. När det gäller fjärrundervisning är utgångspunkten att den ska bedrivas av en legitimerad och behörig lärare. Till skillnad från närundervisning saknas undantagsregler avseende legitimation och

behörighet när det avser fjärrundervisning i språkval i grundskolan. Att fjärrundervisning bedrivs av en lärare som saknar legitimation och behörighet är således en brist.

Vidare har huvudmannen inte anmält beslutet att bedriva fjärrundervisning i verksamheten till Skolinspektionen, vilket är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Sollefteå kommun verksamhet vid Junsele skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller ovanstående brister. Det finns därför skäl att förelägga Sollefteå kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av utredaren Caroline Rönnegård

Utredaren Fredrik Asplén har varit föredragande i ärendet

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Jasmine Johansson medverkat